

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DİLİ BÖLÜMÜ
2006–2007 TÜRK DİLİ DERS İÇERİĞİ ÇALIŞTAYI

Türkçeyi doğru ve güzel kullanabilme yeteneği kazandırabilmek; öğretimde birleştirici ve bütünleştirici bir dil olarak Türkçeyi egemen kılmak ve anadili bilincine sahip gençler yetiştirmek, dilbilgisi konularının, kuramsal bilgiler olarak değil, metinler üzerinde yaptırılacak gözlem ve değerlendirmelerle kavratılmasını sağlamak, öğrencileri düşüncelerini, duygularını ve isteklerini doğru biçimde anlatabilme bilincine ulaştırmak; öğrencilerin edindikleri bilgileri topluluk önünde sunabilme yeteneğini geliştirmek amacıyla 18-21 Haziran 2007 tarihleri arasında 9 oturumdan oluşan “Çukurova Üniversitesi I. Türk Dili Ders İçeriği Çalıştayı” düzenlenmiştir.

Öğrencilerimiz günümüzde, hızına ulaşamayan iletişim ve bilgi çağında bir tür kültürel şokla karşı karşıyadır. Onları koruyup kollamak çağa hazırlamakla olur. Ancak bu yolla öğrencilerimiz yabancı kültürle baş edip evrensel kültürde yerlerini alabilirler.

Küreselleşme olgusu karşısında Türk Dili dersinde Türk dilinin öğrencilerimize en iyi şekilde verilebilmesi, düzenlenen Çalıştayda 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 5/i maddesi gereğince hazırlanan çerçeve program uyarınca ele alınmıştır. Bu dersin günümüze uygun en sağlıklı bir biçimde verilebilmesi amacıyla Türkiye’deki bütün üniversitelerin ders içerikleri incelenmiş, konuyla ilgili yeni yayınlar tek tek taranarak 2007–2008 yılı Türk Dili ders içeriği yeni açılımlarla yeniden belirlenmiştir.

Prof. Dr. Erman Artun
Ç.Ü. Türk Dili Bölüm Başkanı

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DİLİ BÖLÜMÜ
2006–2007 TÜRK DİLİ DERS İÇERİĞİ ÇALIŞTAYI
(18.06.2007-21.06.2007)

KATILIMCILAR:

Prof. Dr. Erman ARTUN
Başkan

Okt. Bekir COŞKUN
Üye

Okt. Gökhan AKINBİNGÖL
Üye

Okt. Işıl Çokuğurluel ÇETİNER
Üye

Okt. H. Neşe APAYDIN
Üye

Okt. İsmail ŞENESEN
Üye

Okt. Ayşe BAŞCETİNÇELİK
Üye

Okt. Mustafa YILMAZ
Üye

OTURUMLAR:**1. Oturum (18.06.2007-9.00-12.00)**

Dil Nedir?

Dil- Kültür İlişkisi

Dilin Türleri

2. Oturum (18.06.2007-14.00-17.00)

Dillerin Doğuşu, Türk Dilinin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri

Türk Dilinin Gelişimi ve Tarihi Devreleri (Başlangıçtan Cumhuriyete kadar)

Türkiye Türkçesi

3. Oturum (19.06.2007-9.00-12.00)

Ses bilgisi

Türkiye Türkçesinin ses olayları

4. Oturum (19.06.2007-14.00-17.00)

Yazım Kuralları

Noktalama işaretleri

Yazışmalar

5. Oturum (20.06.2007-9.00-12.00)

Türkçenin Yapı Özellikleri

Cümlelerin öğeleri

6. Oturum (20.06.2007-14.00-17.00)

Cümle türleri

Anlatım Bozuklukları

7. Oturum (21.06.2007-9.00-12.00)

Kompozisyon bilgileri

Anlatım türleri

8. Oturum (21.06.2007-14.00-17.00)

Düşünce yazıları

Sözlü anlatım türleri

9. Oturum (21.06.2007-17.00-19.00)

Değerlendirme ve Kapanış

BÖLÜM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Çukurova Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Türk Dili Bölümü 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 5/i maddesi uyarınca 1983 yılında kurulmuştur. Fakülte ve yüksek okullarda okutulması zorunlu olan Türk Dili dersi, Üniversitemize bağlı Fakülte ve Yüksek okulların birinci sınıflarında bölümümüz öğretim elemanlarınca verilmektedir.

AMAÇLAR

Çukurova Üniversitesi Türk Dili Bölümü, Mustafa Kemal Atatürk'ün bilimsel temeller üzerine kurarak gerçekleştirdiği yazı ve dil devrimlerini yüksek öğretim öğrencilerinin de bilimsel bir anlayışın sonucu olarak doğru biçimde kavrayıp değerlendirebilmelerini ve böylelikle yüksek bir anadili saygısı ve duyarlılığı kazanmalarını öncelikle amaç edinmiştir.

Bu öncelikli amaç doğrultusunda Çukurova Üniversitesi Türk Dili Bölümü çalışmalarını başlıca şu amaçları gerçekleştirmek üzere sürdürür:

Çukurova Üniversitesine bağlı Fakülte ve Yüksekokullarda lisans ve ön lisans eğitimi alan her öğrenciye, Türkçenin yapı ve işleyiş özelliklerini gereğince kavrayabilmek.

Dil-düşünce ilişkisini dil ve birey, dil ve toplum, dil ve kültür gibi çeşitli boyutlarıyla değerlendirerek her öğrencinin bu ilişkinin gerçekte ne kadar önemli olduğunu kavramasını sağlamak.

Öğrencilere yazılı ve sözlü anlatım aracı olarak Türkçeyi doğru ve güzel kullanabilme yeteneği kazandırabilmek.

Öğretimde birleştirici ve bütünleştirici bir dil olarak Türkçeyi egemen kılmak ve anadili bilincine sahip gençler yetiştirmek.

Türkçenin kurallı, zengin, üretken bir dil olarak köklü bir dil ailesinden geldiği bilincini yerleştirmek.

Türkçe'nin dünyanın sayılı büyük dillerinden biri olduğunu ve bu dille büyük eserler verildiğini örnekleriyle anlatmak. Böylelikle öğrencilerin bir bilim ve kültür dilinin taşıyıcısı olduklarını kavramalarını sağlamak.

Öğrencilere dinlediklerini, okuduklarını, incelik ve derinlikleriyle kavratmak; öğrencilerin duyduklarını, gördüklerini, düşündüklerini ve anladıklarını söz ve yazı ile planlı, etkili ve akıcı bir biçimde anlatma yeteneklerini geliştirmek.

Dilbilgisi konularının, kuramsal bilgiler olarak değil, metinler üzerinde yaptırılacak uygulama, gözlem ve değerlendirmelerle kavratılmasını sağlamak.

Her olanağı kullanarak öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak ve okumanın aydın bir birey olmanın ön koşulu olarak vazgeçilmez bir gereksinim olduğunu benimsetmek.

Öğrencilerin edindikleri bilgileri topluluk önünde sunabilme yeteneklerini geliştirmek.

ÖĞRETİM BİÇİMİ

Okuma, anlatma, tartışma, ders içi ve ders dışı araştırma ve çalışmalar, yazılı ve sözlü sunum.

DERS İÇİN İZLENEN KAYNAKLAR

Süer Eker, *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayınları, İstanbul, 2006

Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, Prof. Dr. Hamza Zülfikar, Prof. Dr. Mehmet Akalın, Prof.

Dr. Ahmet B. Ercilasun, Prof. Dr. İsmail Parlatır, Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, Prof. Dr.

Necat Birinci, *Yüksek Öğretim Öğrencileri İçin Türk Dili Kompozisyon Bilgileri*,

Yargı Yayınevi, Ankara, 2003

Muhittin Bilgin, *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2005

DERS İÇİN ÖNERİLEN KAYNAKLAR

Yusuf Çotuksöken, *Üniversite Öğrencileri için Uygulamalı Türk Dili I-II*, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2001

Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil I-II-III*, TDK Yayınları, Ankara, 1998

Doğan Aksan, *Anadilimizin Söz Denizinde*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2006

Emin Özdemir, *Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1998

Prof. Dr. Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul, 2006

Tahsin Yücel, *Dil Devrimi ve Sonuçları*, Can Yayınları, İstanbul, 2007

Sevgi Özel, Neşe Atabay, Ayfer Çam, *Sözdizimi*, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2003

Nermi Uygur, *Dilin Gücü*, YKY, İstanbul, 2005

Prof. Dr. Gürer Gülsevin, Doç. Dr. Erdoğan Boz, *Türkçenin Çağdaş Sorunları*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006

Kemal Ateş, *Öğretemediğimiz Türkçe*, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2000

Ömer Asım Aksoy, *Dil Yanlıları*, TDK Yayınları, Ankara, 1980

Emre Kongar, *Yozlaşan Medya ve Yozlaşan Türkçe*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2003

Bu kaynaklar dışında, dersi veren öğretim elemanı yapacağı çalışmaların amacına uygun çeşitli edebi eserleri kaynak olarak öğrencilerine önerecektir.

DERS İÇERİĞİ

TÜRK DİLİ I

1. Hafta:

Dil Nedir?

Dilin tanımı

Dilin birey için önemi

Dilin toplum için önemi

2. Hafta

Dil- Kültür İlişkisi

Kültürün tanımı ve özellikleri

Dil-kültür ilişkisi

Dil- kültür ilişkisinin toplumsal anlamı

3. Hafta

Dilin Türleri

Anadili

Ortak dil

Konuşma dili

Yazı dili

Lehçe

Ağız

4. Hafta

Dillerin Doğuşu, Türk Dilinin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri

Yeryüzünde diller

Dil sınıflamaları (*Yapı bakımından diller, Kaynak bakımından diller*).

Türkçenin diğer dillerle etkileşimi (*Türkçenin dünya dillerine etkisi, dünya dillerinin Türkçeye etkisi*).

5. Hafta

Türk Dilinin Gelişimi ve Tarihi Devreleri (Başlangıçtan Cumhuriyete kadar)

Eski Türkçe

Orta Türkçe

Yeni Türkçe

6. Hafta

Türkiye Türkçesi

Cumhuriyet öncesi çalışmalar

Cumhuriyet dönemi çalışmaları

Yazı ve Dil Devrimi

Atatürk ve Türk Dili

Türk Dilinin zenginliği

7. Hafta

Ses Bilgisi

Seslerin sınıflandırılması

Türkçenin ses özellikleri ve ses bilgisi ile ilgili kurallar

8. Hafta

Ara sınav

9. Hafta

Türkiye Türkçesindeki Ses Olayları

Düşmeler

Benzeşmeler

Türemeler

10.Hafta

Türkiye Türkçesinin Ses Olayları

Değişmeler

Göçüşmeler

11. Hafta

Yazım Kuralları

Büyük harflerin yazımı

Ünlülerle ilgili kurallar
Ünsüzlerle ilgili kurallar
Ekeylem, mi, ile, ki, de
Birleşik sözcüklerin yazımı
Kısaltmaların yazımı
Sayıların yazımı

12. Hafta

Noktalama işaretleri

13. Hafta

Yazışmalar

Dilekçe
Özgeçmiş
Başvuru yazısı
Tutanak
Rapor
İş mektubu vb.

14. Hafta

Yazışma Uygulamaları ve Değerlendirmeleri

TÜRK DİLİ II

1. Hafta

Türkçenin Yapı Özellikleri

Çekim ekleri (*Ad çekim ekleri, eylem çekim ekleri*)

2. Hafta

Türkçenin Yapı Özellikleri

Yapım ekleri (*addan ad yapma ekleri, addan eylem yapma ekleri, eylemden ad yapma ekleri, eylemden eylem yapma ekleri*)

3. Hafta**Cümlenin Öğeleri**

Temel öğeler

Yardımcı öğeler

4. Hafta**Cümle Türleri**

Yapılarına göre

Kuruluşlarına göre

Anlamlarına göre

Yüklem türüne göre

5. Hafta**Anlatım Bozuklukları**

Anlatımın aşamaları

Yapı ilgili yanlışlar (*Cümle ve sözcük yanlışları*)

Yazım yanlışlarından kaynaklanan bozukluklar

6. Hafta**Anlatım Bozuklukları**

Anlamla ilgili bozukluklar (*Yanlış anlamda kullanılan sözcükler, anlamı karıştırılan sözcükler, gereksiz sözcükler*)

7. Hafta**Anlatım Bozuklukları**

Söyleyiş bozuklukları

8. Hafta

Ara sınav

9. Hafta**Kompozisyon Bilgileri**

Kompozisyon ilkeleri

Kompozisyon öğeleri

Edebi eser örnekleri

10. Hafta

Anlatım Türleri

Betimleme

Örnekleme

Açıklama

Tanımlama vb.

Roman ve öykülerden örnek parçalar

11. Hafta

Anlatım Türlerinde Uygulamalar

12. Hafta

Düşünce Yazıları

Deneme

Fıkra

Makale

Eleştiri vb.

Türk ve Dünya edebiyatından örnekler

13. Hafta

Sözlü Anlatım Türleri

Konferans

Panel

Açık oturum

Sempozyum

14. Hafta

Türk ve Dünya Edebiyatından Seçilmiş Örneklerin Genel Değerlendirilmesi

ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRGESİ

Çukurova Üniversitesi Türk Dili Bölümünde 18.06.2007 – 22.06.2007 tarihleri arasında yapılmış olan çalıştayda aşağıdaki konularda görüş birliğine varılmıştır:

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 5/i maddesi gereğince okutulması zorunlu olan Türk Dili dersi 1982/1983 öğretim yılından 1990/1991 Öğretim yılına kadar 4 yıllık lisans öğretimi boyunca haftada 2 saat olmak üzere 8 yarıyıl boyunca verilmiş olup 1991/1992 öğretim yılında yapılan önemli bir değişiklikle yüksek öğretimde verilmekte olan Türk Dili derslerinin süresi haftada 2 saat olmak üzere 2 yarıyıla indirilmiştir.

Dersin verilme süresindeki bu önemli değişikliğe karşın, Türk Dili dersinin 8 yarıyıl boyunca okutulacağı düşünülerek hazırlanan “Çerçeve Program”da herhangi bir değişiklik yapılmamış olması, programın gerektiği biçimde uygulanabilmesini ve uygulamadan olumlu sonuçların alınmasını güçleştirmektedir.

Aynı biçimde Türk Dili derslerinden beklendiği ölçüde olumlu sonuçlar alınmasını engelleyen bir başka etken de Türk Dili derslerinin yürütüldüğü sınıfların zaman zaman çok kalabalık oluşudur. Bu amaçla kalabalık sınıfların daha küçük gruplara ayrılması yararlı olacaktır.

Üniversiteyi kazanan öğrenci Türkçe temel eğitimini tamamlayarak üniversiteye gelmektedir. Türk Dili derslerinde temel amaç, öğrenciyi kuramsal bilgilerle yormak değil; öğrenciye okuduğunu anlayıp yorumlayabileceği, kendini anlatabileceği dil becerisi kazandırmak olmalıdır. Bu amaçla, öğrencilere Türkçenin yetkin örneklerini oluşturan bir dizi edebî eser önerilmelidir.

Öğrenciler üniversitede yapılan konferans, panel, söyleşi, şiir dinletisi, tiyatro gösterisi vb. etkinliklere yönlendirilmeli, böylece öğrencilerin sınıfta anlatılmış olan kuramsal bilgilerin yaşama geçmiş örneklerini görmeleri sağlanmalıdır.

Türk Dili Bölümü 2007-2008 Yılı Etkinlik Programı

Etkinlik	Okutman	Konu	Tarih
Söyleşi	Bekir Coşkun	Çocuk ve Okuma	Kasım 2007
Söyleşi	Mustafa Yılmaz	Türkçenin Genel Sorunları	Aralık 2007
Söyleşi	Neşe Apaydın	Edebiyat ve İnsan İlişkisi	Mart 2008
Söyleşi	Ayşe Başçetinçelik	Küreselleşme ve Türkçe	Nisan 2008
Panel	Işıl Çokuğurluel Çetiner İsmail Şenesen Gökhan Akınbingöl	Türkçenin Güncel Sorunları	Nisan 2008